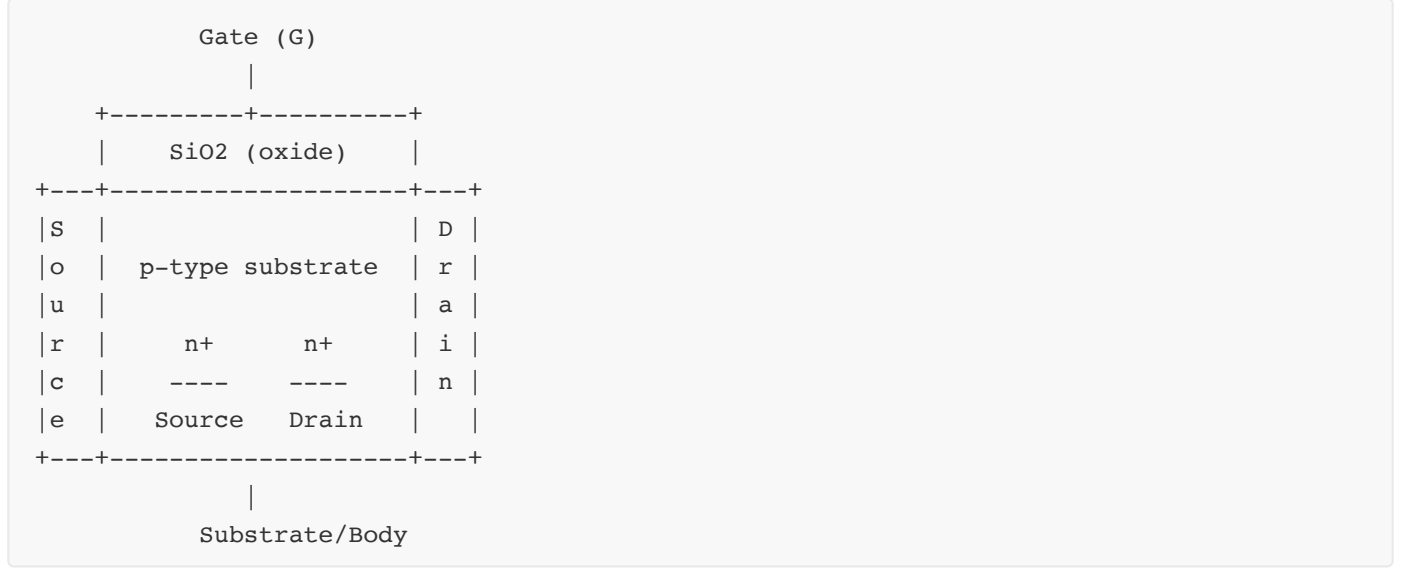

પ્રશ્ન 1(અ) [3 ગુણ]

n-ચેનલ MOSFET ના ભૌતિક બંધારણનું સાફ લેબલવાળું આકૃતિ દોરો.

જવાબ:

આકૃતિ:

મુખ્ય ઘટકો:

- **સોર્સ:** n+ ડોપ વિકસાર જે ઇલેક્ટ્રોન પૂરો પાડે છે
- **ડ્રેઇન:** n+ ડોપ વિકસાર જે ઇલેક્ટ્રોન એકત્ર કરે છે
- **ગેટ:** ચેનલને નિયંત્રિત કરતું મેટલ ઇલેક્ટ્રોડ
- **ઓક્સાઇડ:** SiO2 ઇન્સ્યુલેટિંગ સ્તર
- **સબસ્ટ્રેટ:** p-ટાઇપ સિલિકોન બોડી

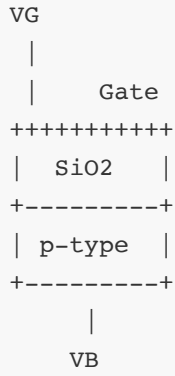
મેમરી ટ્રીક: "SOGD - સોર્સ, ઓક્સાઇડ, ગેટ, ડ્રેઇન"

પ્રશ્ન 1(બ) [4 ગુણ]

એક્સટર્નલ બાયાસ હેઠળ MOS ના ડિપ્લીશન અને ઇન્વર્શનનું એનર્જી બેન્ડ ડાયાગ્રામ MOS બાયાસિંગ ડાયાગ્રામ સાથે દોરો. ઇન્વર્શન રીજનને વિગતવાર સમજાવો.

જવાબ:

MOS બાયાસિંગ સર્કિટ:

એનર્જી બેન્ડ ડાયાગ્રામ:

ભાયાસ સ્થિતિ	એનર્જી બેન્ડ વર્તન
ડિપ્લીશન	બેન્ડ ઉપરની તરફ વળે છે, હોલ્સ ખતમ થાય છે
ઇન્વર્શન	મજબૂત બેન્ડ બેન્ડિંગ, ઇલેક્ટ્રોન ચેનલ બને છે

ઇન્વર્શન રીજન વિગતો:

- મજબૂત ઇન્વર્શન: $V_G > V_T$ (થ્રેશોલ્ડ વોલ્ટેજ)
- ઇલેક્ટ્રોન ચેનલ: Si-SiO₂ ઇન્ટરફેસ પર બને છે
- ચેનલ કન્ડક્ટિવિટી: ગેટ વોલ્ટેજ સાથે વધે છે
- થ્રેશોલ્ડ શરત: સરફેસ પોટેન્શિયલ = $2\phi_F$

મેમરી ટ્રીક: "DIVE - ડિપ્લીશન, ઇન્વર્શન, વોલ્ટેજ, ઇલેક્ટ્રોન્સ"

પ્રશ્ન 1(ક) [7 ગુણ]

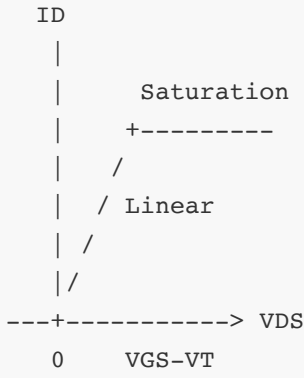
MOSFET ની I-V લાક્ષણિકતા સમજાવો.

જવાબ:

I-V લાક્ષણિકતા વિસ્તારો:

વિસ્તાર	શરત	ડ્રેઇન કરંટ
કટઓફ	$V_{GS} < V_T$	$I_D \approx 0$
લિનિયર	$V_{GS} > V_T, V_{DS} < V_{GS} - V_T$	$I_D = \mu_n C_{ox} (W/L) [(V_{GS} - V_T)V_{DS} - V_{DS}^2/2]$
સેચ્યુરેશન	$V_{GS} > V_T, V_{DS} \geq V_{GS} - V_T$	$I_D = (\mu_n C_{ox}/2)(W/L)(V_{GS} - V_T)^2$

લાક્ષણિકતા વક્ર:

મુખ્ય પેરામીટર્સ:

- μ_n : ઇલેક્ટ્રોન મોબિલિટી
- C_{ox} : ગેટ ઓક્સાઇડ કેપેસિટન્સ
- W/L : પહોળાઈ અને લંબાઈનો રેશિયો
- V_T : થ્રેશોલ્ડ વોલ્ટેજ

ઓપરેટિંગ મોડ્સ:

- **એન્હાન્સમેન્ટ**: પોઝિટિવ V_{GS} સાથે ચેનલ બને છે
- **સ્કવેર લો**: સેચ્યુરેશન વિસ્તાર ચતુર્ભુજ સંબંધ અનુસરે છે

મેમરી ટ્રીક: "CLS - કટઓફ, લિનિયર, સેચ્યુરેશન"

પ્રશ્ન 1(ક) OR [7 ગુણ]

સ્કેલિંગ વ્યાખ્યાયિત કરો. સ્કેલિંગની જરૂરિયાત સમજાવો. સ્કેલિંગની નકારાત્મક અસરોની સૂચિ બનાવો અને સમજાવો.

જવાબ:

વ્યાખ્યા:

સ્કેલિંગ એટલે પર્ફોર્મન્સ અને ડેન્સિટી સુધારવા માટે MOSFET ના પરિમાણોમાં વ્યવસ્થિત ઘટાડો.

સ્કેલિંગની જરૂરિયાત:

ફાયદો	વર્ણન
વધુ ડેન્સિટી	ચિપ વિસ્તાર દીઠ વધુ ટ્રાન્ઝિસ્ટર
ઝડપી સ્પીડ	ઘટેલી ગેટ ડીલે
ઓછી પાવર	ઘટેલી સ્વિચિંગ એનર્જી
કોસ્ટ રિડક્શન	વેફર દીઠ વધુ ચિપ્સ

સ્કેલિંગ પ્રકારો:

પ્રકાર	ગેટ લંબાઈ	સપ્લાય વોલ્ટેજ	ઓક્સાઇડ જાડાઈ
કોન્સ્ટન્ટ વોલ્ટેજ	↓α	સ્થિર	↓α
કોન્સ્ટન્ટ ફીલ્ડ	↓α	↓α	↓α

નકારાત્મક અસરો:

- શોર્ટ ચેનલ અસરો: થ્રેશોલ્ડ વોલ્ટેજ રોલ-ઓફ
- હોટ કેરિયર અસરો: ડિવાઇસ ડીગ્રેડેશન
- ગેટ લીકેજ: વધેલો ટનલિંગ કરંટ
- પ્રોસેસ વેરિએશન્સ: મેન્યુફેક્ચરિંગ પડકારો
- પાવર ડેન્સિટી: હીટ ડિસિપેશન સમસ્યાઓ

મેમરી ટ્રીક: "SHGPP - શોર્ટ ચેનલ, હોટ કેરિયર, ગેટ લીકેજ, પ્રોસેસ, પાવર"

પ્રશ્ન 2(અ) [3 ગુણ]

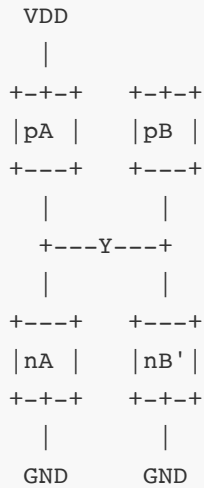
CMOS નો ઉપયોગ કરીને $Y' = (AB' + A'B)$ અમલમાં મૂકો.

જવાબ:

લોજિક વિશ્લેષણ:

$$Y' = (AB' + A'B) = A \oplus B \text{ (XOR ફંક્શન)}$$

CMOS અમલીકરણ:

દ્રુથ ટેબલ:

A	B	AB'	A'B	Y'
0	0	0	0	1
0	1	0	1	0
1	0	1	0	0
1	1	0	0	1

મેમરી ટ્રીક: "XOR ને કોમ્પ્લિમેન્ટરી સ્વિચિંગ જોઈએ"

પ્રશ્ન 2(બ) [4 ગુણ]

એન્હાન્સમેન્ટ લોડ ઇન્વર્ટરને તેના સર્કિટ ડાયાગ્રામ સાથે સમજાવો.

જવાબ:

સર્કિટ ડાયાગ્રામ:

```

VDD
|
+----o VG2
|
+--+ Enhancement
|ME | Load
+----+
|
+----o Vout
|
+--+
|MD | Driver
+----+
|
GND
|
+----o Vin

```

કન્ફિગરેશન:

ઘટક	પ્રકાર	કનેક્શન
લોડ (ME)	એન્હાન્સમેન્ટ NMOS	ગેટ VDD સાથે જોડાયેલું
ડ્રાઇવર (MD)	એન્હાન્સમેન્ટ NMOS	ગેટ ઇનપુટ છે

ઓપરેશન:

- લોડ ટ્રાન્ઝિસ્ટર: એક્ટિવ લોડ રેઝિસ્ટર તરીકે કામ કરે છે
- હાઇ આઉટપુટ: લોડ ટ્રાન્ઝિસ્ટરના VT દ્વારા મર્યાદિત

- **લો આઉટપુટ:** ડ્રાઇવરની તાકાત પર આધાર રાખે છે
- **ગેરફાયદો:** થ્રેશોલ્ડ ડ્રોપ કારણે ખરાબ VOH

ટ્રાન્સફર લાક્ષણિકતાઓ:

- **VOH:** $V_{DD} - V_T$ (બગડેલો હાઇ લેવલ)
- **VOL:** ગ્રાઉન્ડ પોટેન્શિયલની નજીક
- **નોઇઝ માર્જિન:** થ્રેશોલ્ડ લોસ કારણે ઘટેલો

મેમરી ટ્રીક: "ELI - એન્હાન્સમેન્ટ લોડ ઇન્વર્ટરમાં થ્રેશોલ્ડ સમસ્યા"

પ્રશ્ન 2(ક) [7 ગુણ]

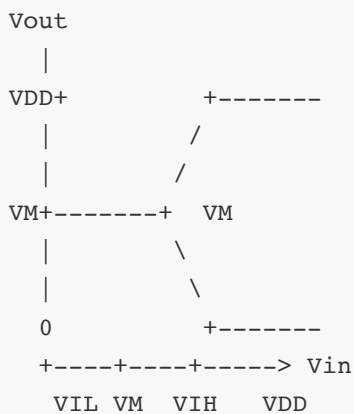
ઇન્વર્ટરની વોલ્ટેજ ટ્રાન્સફર કેરેક્ટરિસ્ટિક સમજાવો.

જવાબ:

VTC પેરામીટર્સ:

પેરામીટર	વર્ણન	આદર્શ કિંમત
VOH	આઉટપુટ હાઇ વોલ્ટેજ	VDD
VOL	આઉટપુટ લો વોલ્ટેજ	0V
VIH	ઇનપુટ હાઇ વોલ્ટેજ	$V_{DD}/2$
VIL	ઇનપુટ લો વોલ્ટેજ	$V_{DD}/2$
VM	સ્વિચિંગ થ્રેશોલ્ડ	$V_{DD}/2$

VTC વક્ર:

નોઇઝ માર્જિન્સ:

- **NMH** = $V_{OH} - V_{IH}$ (હાઇ નોઇઝ માર્જિન)
- **NML** = $V_{IL} - V_{OL}$ (લો નોઇઝ માર્જિન)

વિસ્તારો:

- **વિસ્તાર 1:** ઇનપુટ લો, આઉટપુટ હાઈ
- **વિસ્તાર 2:** ટ્રાન્ઝિશન વિસ્તાર
- **વિસ્તાર 3:** ઇનપુટ હાઈ, આઉટપુટ લો

ગુણવત્તા મેટ્રિક્સ:

- **તીક્ષ્ણ ટ્રાન્ઝિશન:** બહેતર નોઈઝ ઇમ્યુનિટી
- **સિમેટ્રિક સ્વિચિંગ:** $VM = VDD/2$
- **ફુલ સ્વિચિંગ:** $VOH = VDD, VOL = 0$

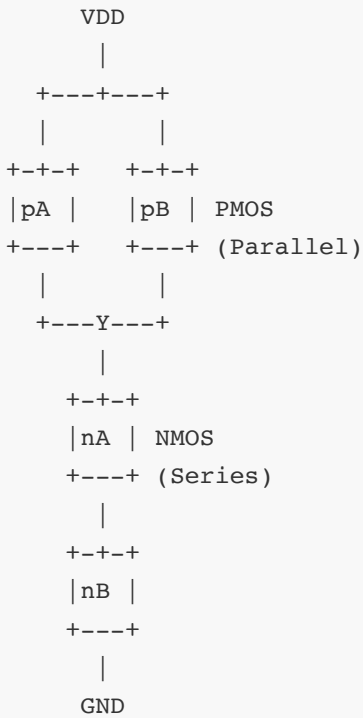
મેમરી ટ્રીક: "VTC દર્શાવે છે VOICE - VOH, VOL , ઇનપુટ થ્રેશોલ્ડ, લાક્ષણિકતા, બધું"

પ્રશ્ન 2(અ) OR [3 ગુણ]

CMOS નો ઉપયોગ કરીને NAND2 ગેટ સમજાવો.

જવાબ:

CMOS NAND2 સર્કિટ:

ટૂથ ટેબલ:

A	B	Y
0	0	1
0	1	1
1	0	1
1	1	0

ઓપરેશન:

- **PMOS નેટવર્ક:** પેરેલલ કનેક્શન (પુલ-અપ)
- **NMOS નેટવર્ક:** સીરીઝ કનેક્શન (પુલ-ડાઉન)
- **આઉટપુટ લો:** ફક્ત જ્યારે બંને ઇનપુટ હાઇ

મેમરી ટ્રીક: "NAND - નોટ AND, પેરેલલ PMOS, સીરીઝ NMOS"

પ્રશ્ન 2(બ) OR [4 ગુણ]

રેઝિસ્ટિવ લોડ ઇન્વર્ટર સર્કિટના ઓપરેટિંગ મોડ અને VTC સમજાવો.

જવાબ:

સર્કિટ કન્ફિગરેશન:

```

VDD
|
R (Load Resistor)
|
+----o Vout
|
+--+--+
|MN | NMOS Driver
+----+
|
GND
|
+----o Vin

```

ઓપરેટિંગ મોડ્સ:

ઇનપુટ સ્થિતિ	NMOS સ્થિતિ	આઉટપુટ
Vin = 0	OFF	VOH = VDD
Vin = VDD	ON	VOL = $R \cdot I_D / (R + R_{DS})$

VTC લાક્ષણિકતાઓ:

- **VOH:** ઉત્તમ (VDD)

- **VOL:** R અને RDS રેશિયો પર આધાર રાખે છે
- **પાવર વપરાશ:** ઇનપુટ હાઇ હોય ત્યારે સ્ટેટિક કરંટ
- **ટ્રાન્ઝિશન:** રેઝિસ્ટિવ લોડ કારણે ધીમું

ડિઝાઇન ટ્રેડ-ઓફ્સ:

- **મોટો R:** બહેતર VOL, ધીમું સ્વિચિંગ
- **નાનો R:** ઝડપી સ્વિચિંગ, વધુ પાવર
- **એરિયા:** રેઝિસ્ટર નોંધપાત્ર જગ્યા લે છે

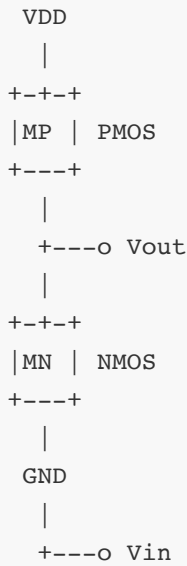
મેમરી ટ્રીક: "RLI - રેઝિસ્ટિવ લોડમાં અનિવાર્ય પાવર વપરાશ"

પ્રશ્ન 2(ક) OR [7 ગુણ]

CMOS ઇન્વર્ટર દોરો અને VTC સાથે તેની કામગીરી સમજાવો.

જવાબ:

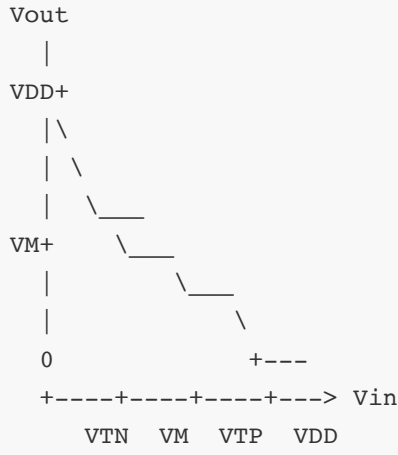
CMOS ઇન્વર્ટર સર્કિટ:

ઓપરેશન વિસ્તારો:

Vin રેન્જ	PMOS	NMOS	Vout	વિસ્તાર
0 થી VTN	ON	OFF	VDD	1
**VTN થી VDD-	VTP	**	ON	ON
**VDD-	VTP	થી VDD**	OFF	ON

VTC વિશ્લેષણ:

મુખ્ય લક્ષણો:

- **ઝીરો સ્ટેટિક પાવર:** કોઈ DC કરંટ પાથ નથી
- **કુલ સ્વિંગ:** $VOH = VDD$, $VOL = 0V$
- **હાઇ નોઇઝ માર્જિન્સ:** $NMH = NML \approx 0.4VDD$
- **તીક્ષ્ણ ટ્રાન્ઝિશન:** ટ્રાન્ઝિશન વિસ્તારમાં હાઇ ગેઇન

ડિઝાઇન વિચારણાઓ:

- **β રેશિયો:** સિમેટ્રિક સ્વિચિંગ માટે β_N/β_P
- **થ્રેશોલ્ડ મેચિંગ:** $VTN \approx |VTP|$ પસંદીદા

મેમરી ટ્રીક: "CMOS માં ઝીરો સ્ટેટિક પાવર અને કુલ સ્વિંગ"

પ્રશ્ન 3(અ) [3 ગુણ]

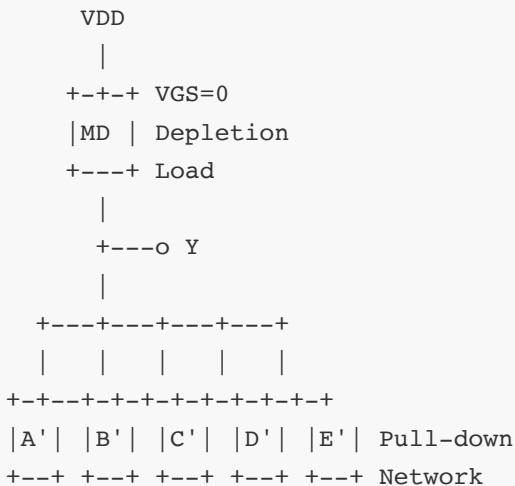
ડિપ્લીશન લોડનો ઉપયોગ કરીને $Y = (\bar{A} + \bar{B})\bar{C} + \bar{D} + \bar{E}$ અમલમાં મૂકો.

જવાબ:

લોજિક સરળીકરણ:

$$Y = (\bar{A} + \bar{B})\bar{C} + \bar{D} + \bar{E} = \bar{A}\bar{C} + \bar{B}\bar{C} + \bar{D} + \bar{E}$$

ડિપ્લીશન લોડ અમલીકરણ:

| | | | |
GND GND GND GND GND

પુલ-ડાઉન નેટવર્ક:

- સીરીઝ: $\bar{A}\bar{C}$ પાથ અને $\bar{B}\bar{C}$ પાથ
- પેરેલલ: બધા પાથ પેરેલલમાં જોડાયેલા
- અમલીકરણ: યોગ્ય ટ્રાન્ઝિસ્ટર સાઈઝિંગ જરૂરી

મેમરી ટ્રીક: "ડિપ્લીશન લોડ પેરેલલ પુલ-ડાઉન પાથ સાથે"

પ્રશ્ન 3(બ) [4 ગુણ]

FPGA પર ટૂંકી નોંધ લખો.

જવાબ:

FPGA વ્યાખ્યા:

ફીલ્ડ પ્રોગ્રામેબલ ગેટ એરે - રીકન્ફિગરેબલ ઇન્ટિગ્રેટેડ સર્કિટ.

આર્કિટેક્ચર ઘટકો:

ઘટક	કાર્ય
CLB	કન્ફિગરેબલ લોજિક બ્લોક
IOB	ઇનપુટ/આઉટપુટ બ્લોક
ઇન્ટરકનેક્ટ	રાઉટિંગ રિસોર્સ
સ્થિત મેટ્રિક્સ	કનેક્શન પોઇન્ટ્સ

પ્રોગ્રામિંગ ટેકનોલોજીઝ:

- SRAM-આધારિત: વોલેટાઇલ, ઝડપી રીકન્ફિગરેશન
- એન્ટીફ્યુઝ: નોન-વોલેટાઇલ, એક વખતનું પ્રોગ્રામેબલ
- ફ્લેશ-આધારિત: નોન-વોલેટાઇલ, રીપ્રોગ્રામેબલ

એપ્લિકેશન્સ:

- પ્રોટોકોલ ઇમ્યુલેશન: ડિજિટલ સિસ્ટમ ડેવલપમેન્ટ
- DSP: સિગ્નલ પ્રોસેસિંગ એપ્લિકેશન્સ
- કંટ્રોલ સિસ્ટમ્સ: ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટલ ઓટોમેશન
- કોમ્યુનિકેશન્સ: પ્રોટોકોલ અમલીકરણ

ASIC સામે ફાયદા:

- લવચીકતા: રીકન્ફિગરેબલ ડિઝાઇન
- ટાઇમ-ટુ-માર્કેટ: ઝડપી વિકાસ
- કોસ્ટ: નાના વોલ્યુમ માટે ઓછો

- જોખમ: ઘટેલો ડિઝાઇન જોખમ

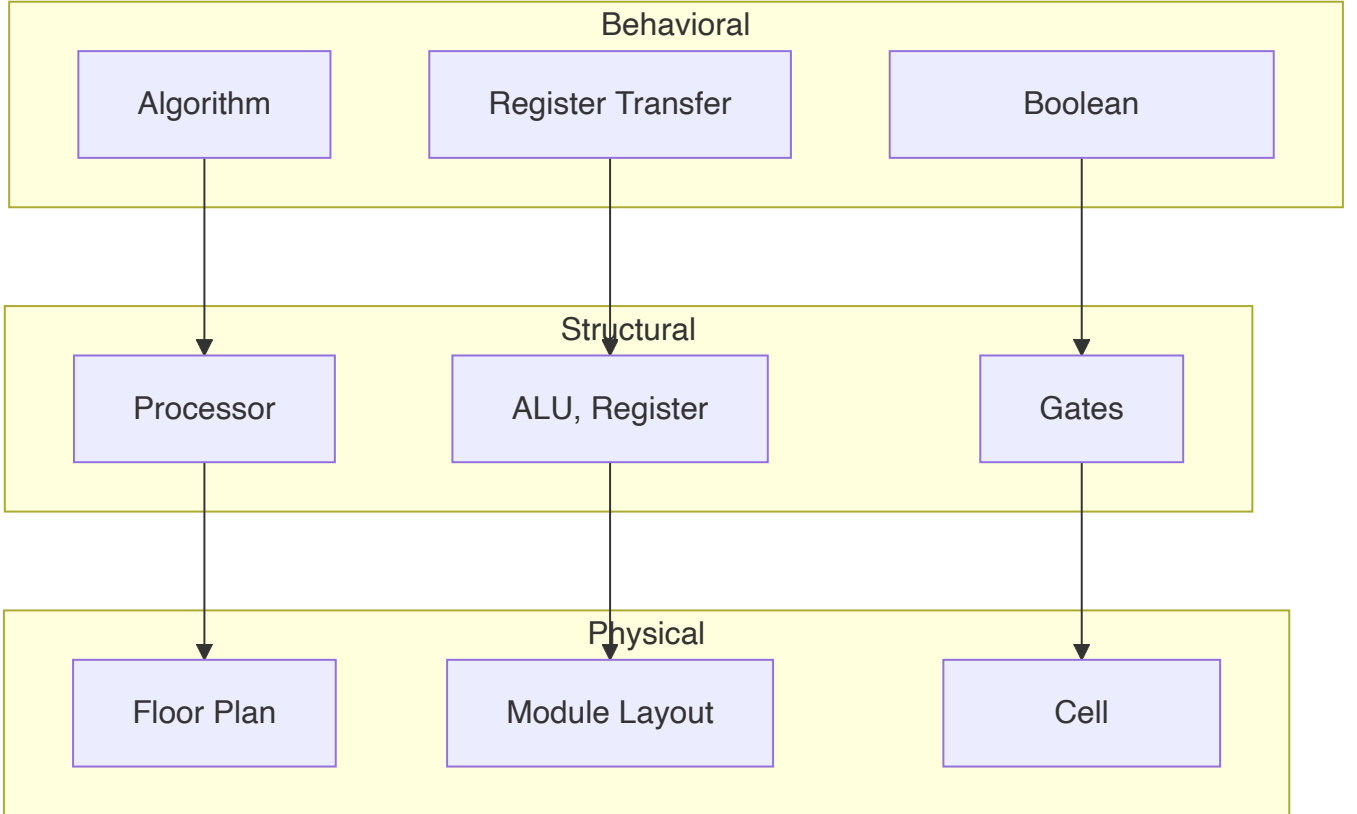
મેમરી ટ્રીક: "FPGA - લવચીક પ્રોગ્રામિંગ ફાયદા આપે છે"

પ્રશ્ન 3(ક) [7 ગુણ]

Y ચાર્ટ ડિઝાઇન ફ્લો દોરો અને સમજાવો.

જવાબ:

Y-ચાર્ટ ડાયાગ્રામ:

ડિઝાઇન ડોમેઇન-સ:

ડોમેઇન	લેવલ	વર્ણન
બિહેવિયરલ	એલ્ગોરિધમ → RT → બુલિયન	સિસ્ટમ શું કરે છે
સ્ટ્રક્ચરલ	પ્રોસેસર → ALU → ગેટ્સ	સિસ્ટમ કેવી રીતે બનાવેલ છે
ફિઝિકલ	ફ્લોર પ્લાન → મોડ્યુલ લેઆઉટ → સેલ્સ	ભૌતિક અમલીકરણ

ડિઝાઇન ફ્લો પ્રક્રિયા:

- ટોપ-ડાઉન:** બિહેવિયરલથી શરૂ કરી ફિઝિકલ તરફ જાઓ
- બોટમ-અપ:** ઘટકોથી ઉપરની તરફ બનાવો
- મિક્સ્ડ એપ્રોચ:** બંનેની સંયુક્ત પદ્ધતિ

એબ્સ્ટ્રેક્શન લેવલ્સ:

- **સિસ્ટમ લેવલ:** સૌથી વધુ એબ્સ્ટ્રેક્શન
- **RT લેવલ:** રજિસ્ટર ટ્રાન્સફર ઓપરેશન્સ
- **ગેટ લેવલ:** બુલિયન લોજિક અમલીકરણ
- **લેઆઉટ લેવલ:** ભૌતિક જ્યાંમેટ્રી

ડિઝાઇન વેરિફિકેશન:

- **હોરિઝોન્ટલ:** સમાન લેવલે ડોમેઇન્સ વચ્ચે
- **વર્ટિકલ:** સમાન ડોમેઇનમાં લેવલ્સ વચ્ચે

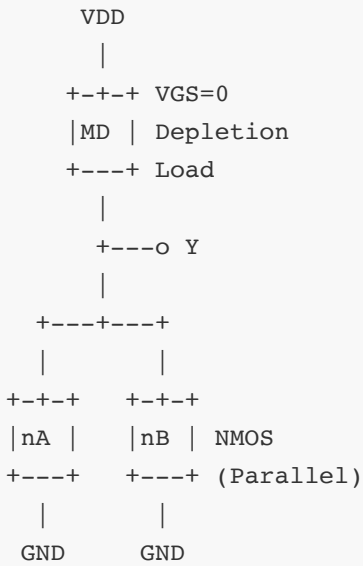
મેમરી ટ્રીક: "Y-ચાર્ટ: બિહેવિયરલ, સ્ટ્રક્ચરલ, ફિઝિકલ - BSP ડોમેઇન્સ"

પ્રશ્ન 3(અ) OR [3 ગુણ]

ડિપ્લીશન લોડનો ઉપયોગ કરીને NOR2 ગેટ સમજાવો.

જવાબ:

ડિપ્લીશન લોડ NOR2 સર્કિટ:

ટ્રુથ ટેબલ:

A	B	Y
0	0	1
0	1	0
1	0	0
1	1	0

ઓપરેશન:

- બંને ઇનપુટ લો: બંને NMOS OFF, $Y = V_{DD}$
- કોઈપણ ઇનપુટ હાઈ: સંબંધિત NMOS ON, $Y = V_{OL}$
- લોડ ટ્રાન્ઝિસ્ટર: પુલ-અપ કરંટ પૂરો પાડે છે

મેમરી ટ્રીક: "ડિપ્લીશન સાથે NOR - પેરેલલ NMOS પુલ-ડાઉન"

પ્રશ્ન 3(બ) OR [4 ગુણ]

કુલ કસ્ટમ અને સેમી કસ્ટમ ડિઝાઇન શૈલીઓની તુલના કરો.

જવાબ:

તુલના ટેબલ:

પેરામીટર	કુલ કસ્ટમ	સેમી કસ્ટમ
ડિઝાઇન ટાઇમ	લાંબો (6-18 મહિના)	ટૂંકો (2-6 મહિના)
પર્ફોર્મન્સ	શ્રેષ્ઠ	સારું
એરિયા	લઘુત્તમ	મધ્યમ
પાવર	ઓપ્ટિમાઇઝ્ડ	સ્વીકાર્ય
કોસ્ટ	હાઇ NRE	લોઅર NRE
લવચીકતા	મહત્તમ	મર્યાદિત
જોખમ	વધુ	ઓછું

કુલ કસ્ટમ લાક્ષણિકતાઓ:

- દરેક ટ્રાન્ઝિસ્ટર: મેન્યુઅલી ડિઝાઇન અને પ્લેસ કરેલું
- લેઆઉટ ઓપ્ટિમાઇઝેશન: મહત્તમ ડેન્સિટી હાંસલ
- એપ્લિકેશન્સ: હાઇ-વોલ્યુમ, પર્ફોર્મન્સ-ક્રિટિકલ

સેમી કસ્ટમ પ્રકારો:

- ગેટ એરે: પૂર્વ-વ્યાખ્યાયિત ટ્રાન્ઝિસ્ટર એરે
- સ્ટેન્ડર્ડ સેલ: પૂર્વ-ડિઝાઇન કરેલા સેલ્સની લાઇબ્રેરી
- FPGA: ફીલ્ડ પ્રોગ્રામેબલ લોજિક

ડિઝાઇન ફ્લો તુલના:

- કુલ કસ્ટમ: સ્પેસિફિકેશન → સ્કીમેટિક → લેઆઉટ → વેરિફિકેશન
- સેમી કસ્ટમ: સ્પેસિફિકેશન → HDL → સિન્થેસિસ → પ્લેસ & રાઉટ

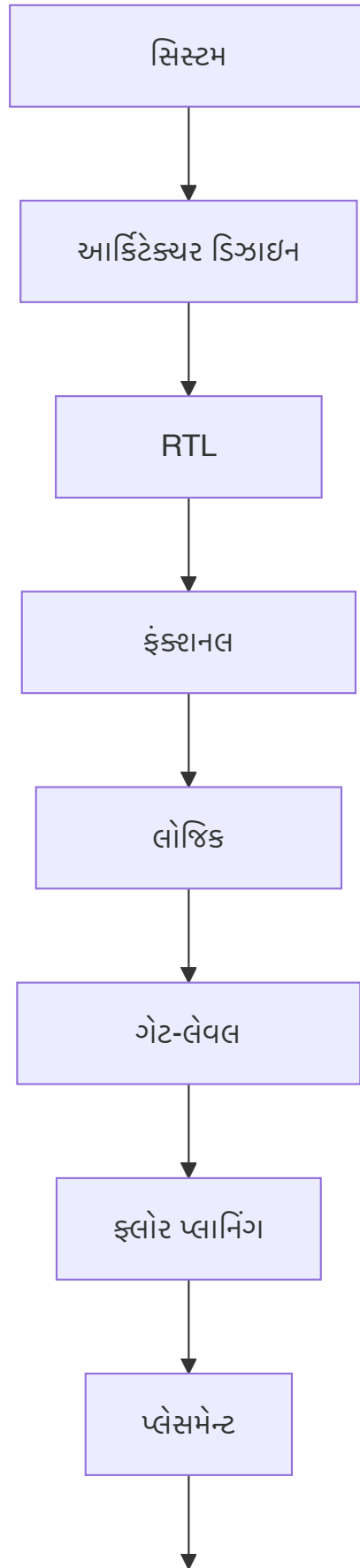
મેમરી ટ્રીક: "કુલ કસ્ટમ - મહત્તમ નિયંત્રણ, સેમી કસ્ટમ - સ્પીડ સમજૂતી"

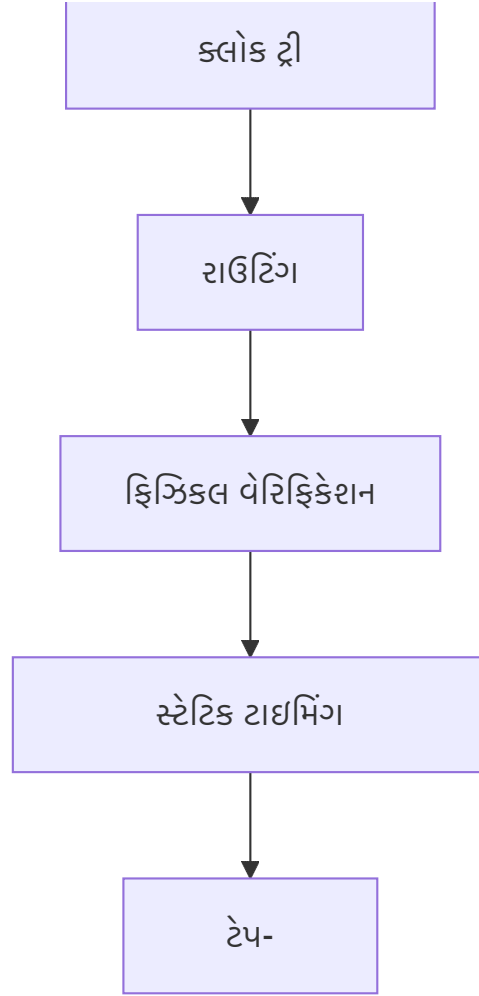
પ્રશ્ન 3(ક) OR [7 ગુણ]

ASIC ડિઝાઇન ફ્લો વિગતવાર દોરો અને સમજાવો.

જવાબ:

ASIC ડિઝાઇન ફ્લો:

ડિઝાઇન સ્ટેજો:

સ્ટેજ	વર્ણન	ટૂલ્સ/પદ્ધતિઓ
RTL ડિઝાઇન	હાર્ડવેર વર્ણન	વેરિલોગ/VHDL
સિન્થેસિસ	RTL ને ગેટ્સમાં કન્વર્ટ	લોજિક સિન્થેસિસ ટૂલ્સ
ફ્લોર પ્લાનિંગ	ચિપ એરિયા વિતરણ	ફ્લોર પ્લાનિંગ ટૂલ્સ
પ્લેસમેન્ટ	ગેટ્સ/બ્લોક્સ સ્થાન	પ્લેસમેન્ટ એલ્ગોરિધમ
રાઉટિંગ	પ્લેસ કરેલા એલિમેન્ટ્સ જોડો	રાઉટિંગ એલ્ગોરિધમ

વેરિફિકેશન સ્ટેપ્સ:

- **ફંક્શનલ:** RTL સિમ્યુલેશન અને વેરિફિકેશન
- **ગેટ-લેવલ:** પોસ્ટ-સિન્થેસિસ સિમ્યુલેશન
- **ફિઝિકલ:** DRC, LVS, એન્ટેના ચેક્સ
- **ટાઇમિંગ:** સેટઅપ/હોલ્ડ વાયોલેશન માટે STA

ડિઝાઇન કન્સ્ટ્રેઇન્ટ્સ:

- **ટાઇમિંગ:** કલોક ફ્રીક્વન્સી જરૂરિયાતો

- **એરિયા:** સિલિકોન એરિયા મર્યાદાઓ
- **પાવર:** પાવર વપરાશ લક્ષ્યો
- **ટેસ્ટ:** ટેસ્ટેબિલિટી માટે ડિઝાઇન

સાઇન-ઓફ ચેક્સ:

- **DRC:** ડિઝાઇન રૂલ ચેક
- **LVS:** લેઆઉટ વર્સીસ સ્કીમેટિક
- **STA:** સ્ટેટિક ટાઇમિંગ એનાલિસિસ
- **પાવર:** પાવર ઇન્ટેગ્રિટી એનાલિસિસ

મેમરી ટ્રીક: "ASIC ફ્લો: RTL → સિન્ટેસિસ → ફિઝિકલ → વેરિફિકેશન"

પ્રશ્ન 4(અ) [3 ગુણ]

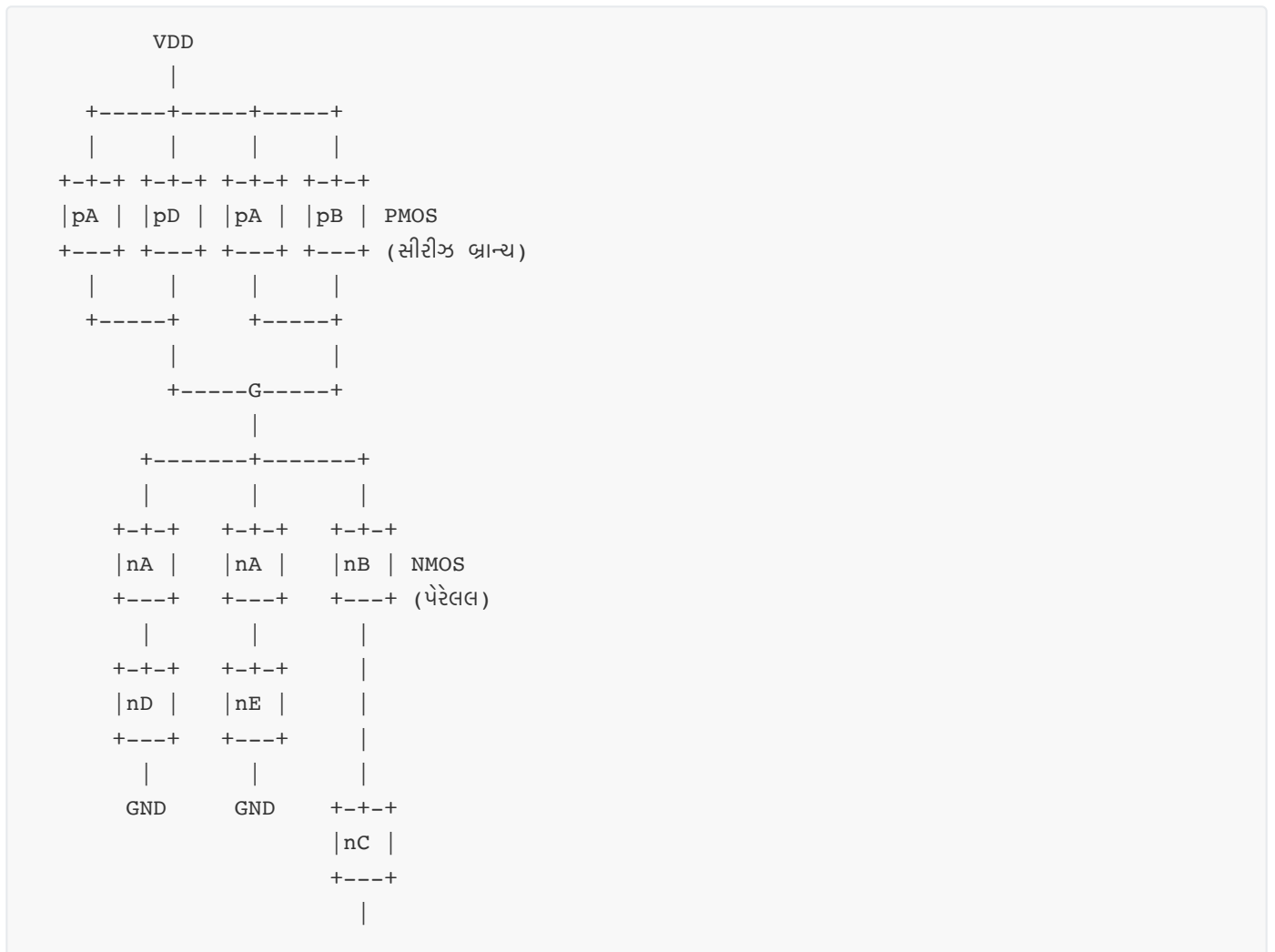
CMOS સાથે લોજિક ફંક્શન $G = (A(D+E)+BC)$ અમલમાં મૂકો

જવાબ:

લોજિક વિશ્લેષણ:

$$G = (A(D+E)+BC) = (AD+AE+BC)$$

CMOS અમલીકરણ:

GND

નેટવર્ક કન્ફિગરેશન:

- **PMOS:** કોમ્પ્લિમેન્ટનું સીરીઝ અમલીકરણ
- **NMOS:** મૂળ ફંક્શનનું પેરેલલ અમલીકરણ

મેમરી ટ્રીક: "કોમ્પ્લેક્સ CMOS - PMOS સીરીઝ, NMOS પેરેલલ"

પ્રશ્ન 4(બ) [4 ગુણ]

3 બિટ પેરિટી ચેકર માટે વેરિલોગ કોડ લખો.

જવાબ:

વેરિલોગ કોડ:

```
module parity_checker_3bit(
    input [2:0] data_in,
    output parity_even,
    output parity_odd
);

// ઇવન પેરિટી ચેકર
assign parity_even = ^data_in;

// ઓડ પેરિટી ચેકર
assign parity_odd = ~(^data_in);

// વૈકલ્પિક અમલીકરણ
/*
assign parity_even = data_in[0] ^ data_in[1] ^ data_in[2];
assign parity_odd = ~(data_in[0] ^ data_in[1] ^ data_in[2]);
*/

endmodule
```

ટૂથ ટેબલ:

ઇનપુટ [2:0]	1 નું સંખ્યા	ઇવન પેરિટી	ઓડ પેરિટી
000	0	0	1
001	1	1	0
010	1	1	0
011	2	0	1
100	1	1	0
101	2	0	1
110	2	0	1
111	3	1	0

મુખ્ય લક્ષણો:

- **XOR રિસ્ક્શન:** ^data_in ઇવન પેરિટી આપે છે
- **કોમ્પ્લિમેન્ટ:** $\sim(\text{^data\_in})$ ઓડ પેરિટી આપે છે

મેમરી ટ્રીક: "પેરિટી ચેક: બધા બિટ્સનું XOR"

પ્રશ્ન 4(ક) [7 ગુણ]

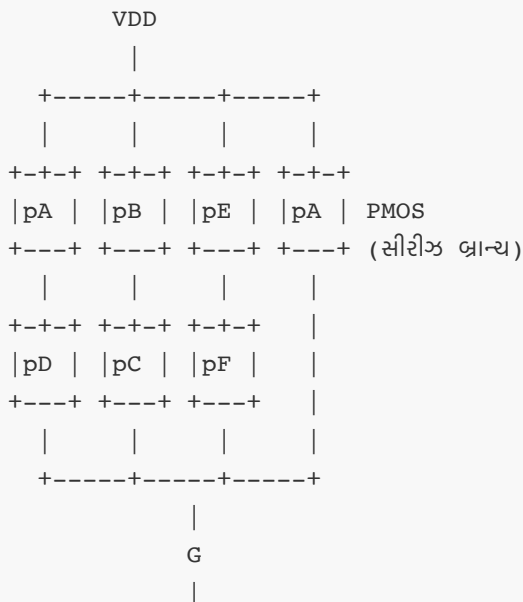
અમલીકરણ:

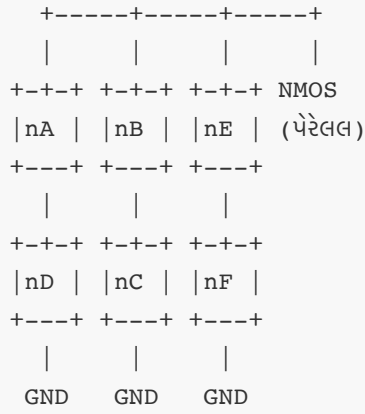
- 1) $G = (AD + BC + EF)$ CMOS નો ઉપયોગ કરીને [3 ગુણ]
- 2) $Y' = (ABCD + EF(G+H) + J)$ CMOS નો ઉપયોગ કરીને [4 ગુણ]

જવાબ:

ભાગ 1: $G = (AD + BC + EF)$ [3 ગુણ]

CMOS સર્કિટ:

ભાગ 2: $Y' = (ABCD + EF(G+H) + J)$ [4 ગુણ]

આ એક કોમ્પ્લેક્સ ફંક્શન છે જેને બહુવિધ સ્ટેજની જરૂર છે:

સ્ટેજ 1: $(G+H)$ અમલીકરણ

સ્ટેજ 2: $EF(G+H)$ અમલીકરણ

સ્ટેજ 3: બધા ઝર્મ્સ કોમ્બાઇન

આવા કોમ્પ્લેક્સ ફંક્શન માટે ટ્રાન્સમિશન ગેટ્સ અને બહુવિધ સ્ટેજનો ઉપયોગ વધુ પ્રેક્ટિકલ છે.

મેમરી ટ્રીક: "કોમ્પ્લેક્સ ફંક્શનને સ્ટેજ્ડ અમલીકરણ જોઈએ"

પ્રશ્ન 4(અ) OR [3 ગુણ]

ઉદાહરણ સાથે AOI લોજિક સમજાવો.

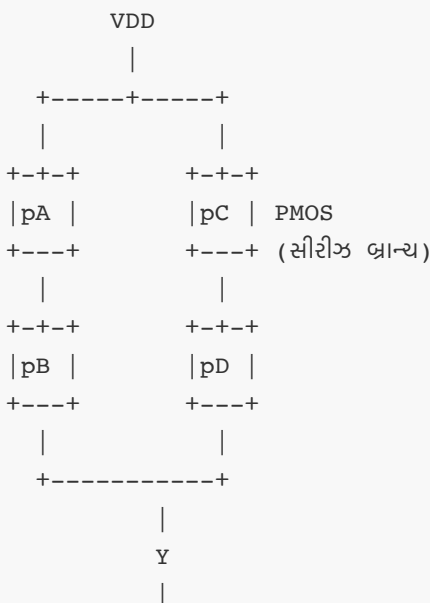
જવાબ:

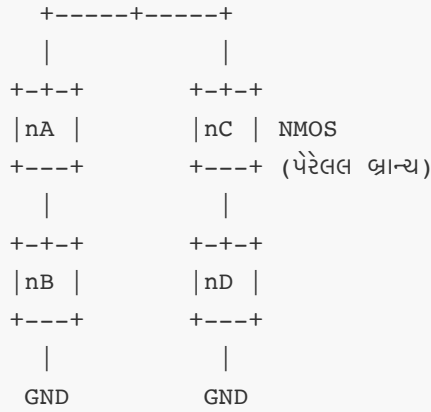
AOI વ્યાખ્યા:

AND-OR-Invert લોજિક આ પ્રકારના ફંક્શન અમલીકરણ કરે છે: $Y = (AB + CD + \dots)$

ઉદાહરણ: $Y = (AB + CD)$

AOI અમલીકરણ:

ફાયદા:

- **સિંગલ સ્ટેજ:** ડાયરેક્ટ અમલીકરણ
- **ઝડપી:** બહુવિધ લેવલ્સ દ્વારા પ્રોપેગેશન નહીં
- **એરિયા એફિશિઅન્ટ:** અલગ ગેટ્સ કરતાં ઓછા ટ્રાન્ઝિસ્ટર

એપ્લિકેશન્સ:

- **કોમ્પ્લેક્સ ગેટ્સ:** મલ્ટિ-ઇનપુટ ફંક્શન્સ
- **સ્પીડ-ક્રિટિકલ પાથ:** ઘટેલી ડીલે

મેમરી ટ્રીક: "AOI - AND-OR-Invert એક સ્ટેજમાં"

પ્રશ્ન 4(બ) OR [4 ગુણ]

4-બિટ સીરિયલ IN પેરેલલ આઉટ શિફ્ટ રજિસ્ટર માટે વેરિલોગ કોડ લખો.

જવાબ:**વેરિલોગ કોડ:**

```
module sipo_4bit(
    input clk,
    input reset,
    input serial_in,
    output reg [3:0] parallel_out
);

always @(posedge clk or posedge reset) begin
    if (reset) begin
        parallel_out <= 4'b0000;
    end else begin
        // બાકીને શિફ્ટ કરો અને LSB પર નવો બિટ મૂકો
        parallel_out <= {parallel_out[2:0], serial_in};
    end
end

endmodule
```

ટેસ્ટબેન્ચ ઉદાહરણ:

```

module tb_sipo_4bit;
    reg clk, reset, serial_in;
    wire [3:0] parallel_out;

    sipo_4bit dut(.clk(clk), .reset(reset),
                  .serial_in(serial_in),
                  .parallel_out(parallel_out));

    initial begin
        clk = 0;
        forever #5 clk = ~clk;
    end

    initial begin
        reset = 1; serial_in = 0;
        #10 reset = 0;
        #10 serial_in = 1; // LSB પહેલાં
        #10 serial_in = 0;
        #10 serial_in = 1;
        #10 serial_in = 1; // MSB
        #20 $finish;
    end
end
endmodule

```

ઓપરેશન ટાઇમલાઇન:

ક્લોક	Serial_in	Parallel_out
1	1	0001
2	0	0010
3	1	0101
4	1	1011

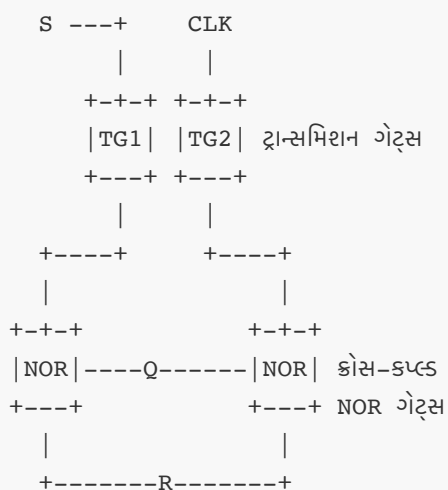
મેમરી ટ્રીક: "SIPO - સીરિયલ ઇન, પેરેલલ આઉટ શિફ્ટ લેફ્ટ સાથે"

પ્રશ્ન 4(ક) OR [7 ગુણ]

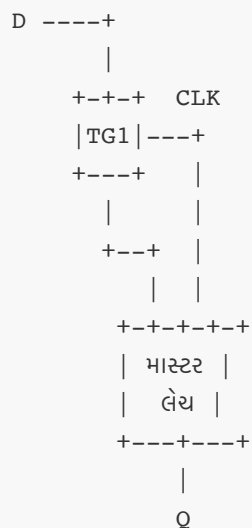
CMOS નો ઉપયોગ કરીને ક્લોક્ડ NOR2 SR લેચ અને D-લેચ અમલીકરણ કરો.

જવાબ:

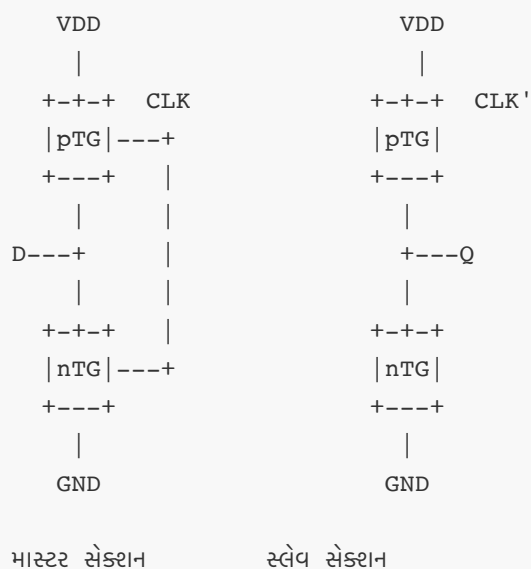
ક્લોક્ડ NOR2 SR લેચ:

D-લેય અમલીકરણ:

CMOS D-લેચ સર્કિટ:

ઓપરેશન:

- **CLK = 1:** માસ્ટર ટ્રાન્સપેરન્ટ, સ્લેવ હોલ્ડ
- **CLK = 0:** માસ્ટર હોલ્ડ, સ્લેવ ટ્રાન્સપેરન્ટ
- **ડેટા ટ્રાન્સફર:** કલોક એજ પર

SR લેચ માટે ટ્રુથ ટેબલ:

S	R	CLK	Q	Q'
0	0	1	હોલ્ડ	હોલ્ડ
0	1	1	0	1
1	0	1	1	0
1	1	1	અવૈધ	અવૈધ

મેમરી ટ્રીક: "કલોક લેચ ટાઈમિંગ કંટ્રોલ માટે ટ્રાન્સમિશન ગેટ ઉપયોગ કરે છે"

પ્રશ્ન 5(અ) [3 ગુણ]

ચુલર પાથ એપ્રોચને ધ્યાનમાં લેતા CMOS નો ઉપયોગ કરીને $Y = (PQ + U)'$ માટે સ્ટિક ડાયાગ્રામ દોરો.

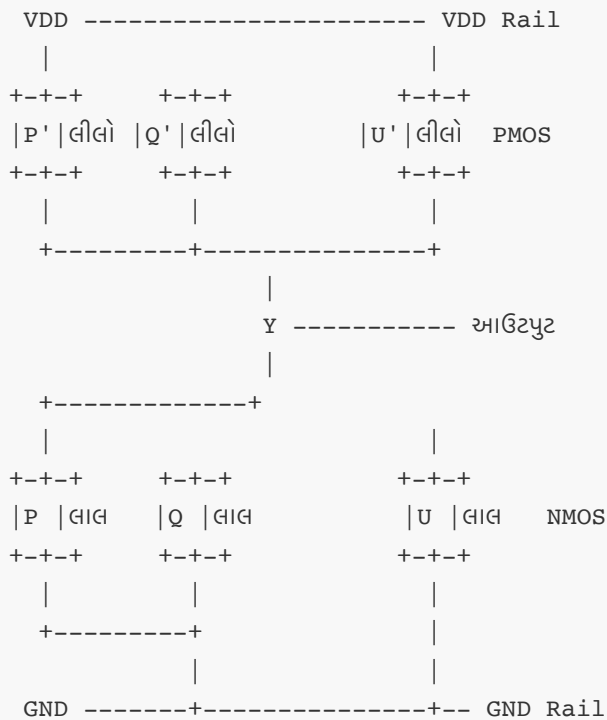
જવાબ:

લોજિક વિશ્લેષણ:

$Y = (PQ + U)'$ માટે જરૂરી છે PMOS: $(PQ)' \cdot U' = (P' + Q') \cdot U'$

NMOS: $PQ + U$

સ્ટિક ડાયાગ્રામ:

કિવદંતી:

- લીલો: P-diffusion (PMOS)
- લાલ: N-diffusion (NMOS)
- વાદળી: Polysilicon (ગેટ્સ)
- મેટલ: ઇન્ટરકનેક્શન્સ

ચુલર પાથ:

1. **PMOS:** $P' \rightarrow Q'$ (સીરીઝ), પછી U' સાથે પેરેલલ
2. **NMOS:** $P \rightarrow Q$ (સીરીઝ), પછી U સાથે પેરેલલ
3. **ઓપ્ટિમલ રાઉટિંગ:** ક્રોસઓવર મિનિમાઇઝ કરે છે

લેઆઉટ વિચારણાઓ:

- **ડિફ્યુઝન બ્રેક્સ:** બહેતર પર્ફોર્મન્સ માટે મિનિમાઇઝ
- **કોન્ટેક્ટ પ્લેસમેન્ટ:** યોગ્ય VDD/GND કનેક્શન્સ
- **મેટલ રાઉટિંગ:** DRC વાઇલેશન ટાળો

મેમરી ટ્રીક: "સ્ટિક ડાયાગ્રામ ચુલર પાથ ઓપ્ટિમાઇઝેશન સાથે ફિઝિકલ લેઆઉટ દર્શાવે છે"

પ્રશ્ન 5(બ) [4 ગુણ]

વેરિલોગનો ઉપયોગ કરીને 8×1 મલ્ટિપ્લેક્સર અમલમાં મૂકો

જવાબ:

વેરિલોગ કોડ:

```
module mux_8x1(
    input [7:0] data_in,      // 8 ડેટા ઇનપુટ્સ
    input [2:0] select,       // 3-બિટ સિલેક્ટ સિગ્નલ
    output reg data_out       // આઉટપુટ
);

always @(*) begin
    case (select)
        3'b000: data_out = data_in[0];
        3'b001: data_out = data_in[1];
        3'b010: data_out = data_in[2];
        3'b011: data_out = data_in[3];
        3'b100: data_out = data_in[4];
        3'b101: data_out = data_in[5];
        3'b110: data_out = data_in[6];
        3'b111: data_out = data_in[7];
        default: data_out = 1'b0;
    endcase
end

endmodule
```

વૈકલ્પિક અમલીકરણ:

```

module mux_8x1_dataflow(
    input [7:0] data_in,
    input [2:0] select,
    output data_out
);

assign data_out = data_in[select];

endmodule

```

ટૂથ ટેબલ:

Select[2:0]	આઉટપુટ
000	data_in[0]
001	data_in[1]
010	data_in[2]
011	data_in[3]
100	data_in[4]
101	data_in[5]
110	data_in[6]
111	data_in[7]

ટેસ્ટબેન્ચ:

```

module tb_mux_8x1;
    reg [7:0] data_in;
    reg [2:0] select;
    wire data_out;

    mux_8x1 dut(.data_in(data_in), .select(select), .data_out(data_out));

    initial begin
        data_in = 8'b10110100;
        for (int i = 0; i < 8; i++) begin
            select = i;
            #10;
            $display("Select=%d, Output=%b", select, data_out);
        end
    end
endmodule

```

મેમરી ટ્રીક: "MUX સિલેક્ટ લાઇન-સના આધારે ઘણા ઇનપુટ્સમાંથી એક પસંદ કરે છે"

પ્રશ્ન 5(ક) [7 ગુણ]

વેરિલોગમાં બિહેવિયરલ મોડેલિંગ સ્ટાઇલનો ઉપયોગ કરીને કુલ એડર અમલમાં મૂકો.

જવાબ:

વેરિલોગ કોડ:

```
module full_adder_behavioral(
    input A,
    input B,
    input Cin,
    output reg Sum,
    output reg Cout
);

// બિહેવિયરલ મોડેલિંગ always બ્લોક સાથે
always @(*) begin
    case ({A, B, Cin})
        3'b000: begin Sum = 1'b0; Cout = 1'b0; end
        3'b001: begin Sum = 1'b1; Cout = 1'b0; end
        3'b010: begin Sum = 1'b1; Cout = 1'b0; end
        3'b011: begin Sum = 1'b0; Cout = 1'b1; end
        3'b100: begin Sum = 1'b1; Cout = 1'b0; end
        3'b101: begin Sum = 1'b0; Cout = 1'b1; end
        3'b110: begin Sum = 1'b0; Cout = 1'b1; end
        3'b111: begin Sum = 1'b1; Cout = 1'b1; end
        default: begin Sum = 1'b0; Cout = 1'b0; end
    endcase
end

endmodule
```

વૈકલ્પિક બિહેવિયરલ સ્ટાઇલ:

```
module full_adder_behavioral_alt(
    input A, B, Cin,
    output reg Sum, Cout
);

always @(*) begin
    {Cout, Sum} = A + B + Cin;
end

endmodule
```

દ્રુથ ટેબલ:

A	B	Cin	Sum	Cout
0	0	0	0	0
0	0	1	1	0
0	1	0	1	0
0	1	1	0	1
1	0	0	1	0
1	0	1	0	1
1	1	0	0	1
1	1	1	1	1

ટેસ્ટબેન્ચ:

```

module tb_full_adder;
    reg A, B, Cin;
    wire Sum, Cout;

    full_adder_behavioral dut(.A(A), .B(B), .Cin(Cin),
                             .Sum(Sum), .Cout(Cout));

    initial begin
        $monitor("A=%b B=%b Cin=%b | Sum=%b Cout=%b",
                A, B, Cin, Sum, Cout);

        {A, B, Cin} = 3'b000; #10;
        {A, B, Cin} = 3'b001; #10;
        {A, B, Cin} = 3'b010; #10;
        {A, B, Cin} = 3'b011; #10;
        {A, B, Cin} = 3'b100; #10;
        {A, B, Cin} = 3'b101; #10;
        {A, B, Cin} = 3'b110; #10;
        {A, B, Cin} = 3'b111; #10;

        $finish;
    end
endmodule

```

બિહેવિયરલ લક્ષણો:

- **Always બ્લોક:** સ્ટ્રક્ચર નહીં, બિહેવિયર વર્ણવે છે
- **Case સ્ટેટમેન્ટ:** ટ્યુથ ટેબલ અમલીકરણ
- **ઓટોમેટિક સિન્થેસિસ:** ટૂલ્સ ઓપ્ટિમાઇઝ્ડ સર્કિટ જનરેટ કરે છે

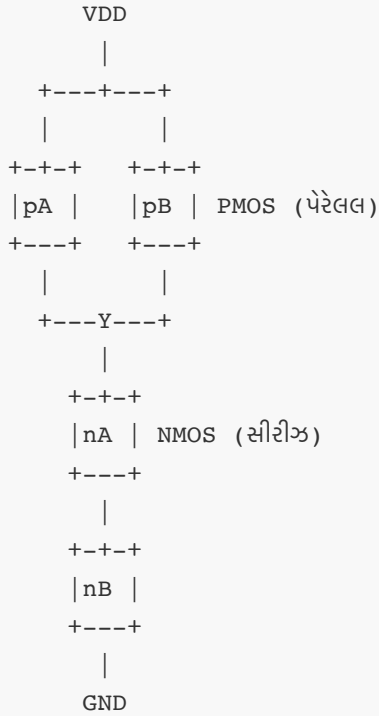
મેમરી ટ્રીક: "બિહેવિયરલ મોડેલિંગ સર્કિટ કેવી રીતે નહીં, શું કરે છે તે વર્ણવે છે"

પ્રશ્ન 5(અ) OR [3 ગુણ]

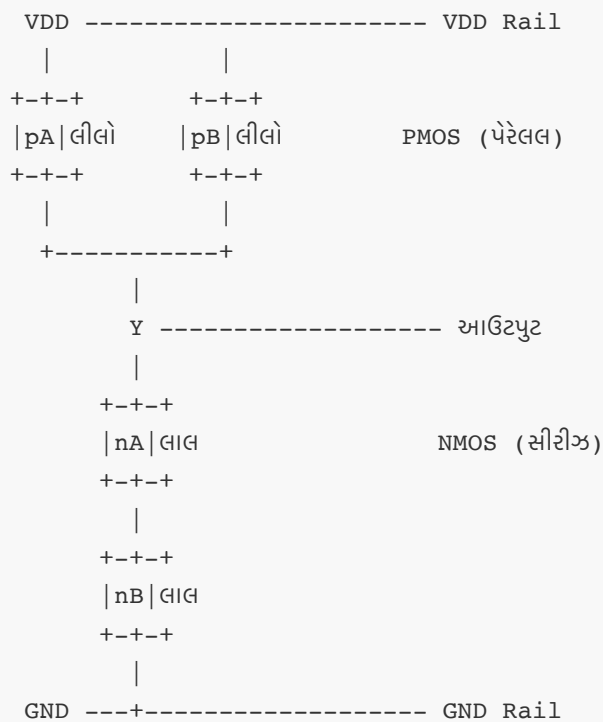
NOR2 ગેટ CMOS સર્કિટને તેના સ્ટિક ડાયાગ્રામ સાથે અમલમાં મૂકો.

જવાબ:

CMOS NOR2 સર્કિટ:

સ્ટિક ડાયાગ્રામ:

કિવદંતી:

- લીલો: P-diffusion
- લાલ: N-diffusion
- વાદળી: Polysilicon ગેટ્સ
- મેટલ: કનેક્શન

લેઆઉટ નિયમો:

- **PMOS:** પુલ-અપ માટે પેરેલલ કનેક્શન
- **NMOS:** પુલ-ડાઉન માટે સીરીઝ કનેક્શન
- **કોન્ટેક્ટ્સ:** યોગ્ય VDD/GND કનેક્શન
- **સ્પેસિંગ:** લઘુત્તમ ડિઝાઇન નિયમો પૂરા કરવા

મેમરી ટ્રીક: "NOR ગેટ: પેરેલલ PMOS, સીરીઝ NMOS"

પ્રશ્ન 5(બ) OR [4 ગુણ]

વેરિલોગનો ઉપયોગ કરીને 4 બિટ અપ કાઉન્ટર અમલમાં મૂકો

જવાબ:

વેરિલોગ કોડ:

```
module counter_4bit_up(
    input clk,
    input reset,
    input enable,
    output reg [3:0] count
);

always @(posedge clk or posedge reset) begin
    if (reset) begin
        count <= 4'b0000;
    end else if (enable) begin
        if (count == 4'b1111) begin
            count <= 4'b0000; // રોલઓવર
        end else begin
            count <= count + 1;
        end
    end
    // જો enable લો છે તો વર્તમાન કિંમત રાખો
end

endmodule
```

ઓવરફ્લો સાથે વિસ્તૃત વર્ઝન:

```
module counter_4bit_enhanced(
    input clk,
    input reset,
    input enable,
```

```

    output reg [3:0] count,
    output overflow
);

always @(posedge clk or posedge reset) begin
    if (reset) begin
        count <= 4'b0000;
    end else if (enable) begin
        count <= count + 1; // કુદરતી રોલઓવર
    end
end

assign overflow = (count == 4'b1111) & enable;

endmodule

```

કાઉન્ટ સિક્વન્સ:

ક્લોક	Count[3:0]	દર્શાવ
1	0000	0
2	0001	1
3	0010	2
...	...	...
15	1110	14
16	1111	15
17	0000	0 (રોલઓવર)

ટેસ્ટબેન્ચ:

```

module tb_counter_4bit;
    reg clk, reset, enable;
    wire [3:0] count;

    counter_4bit_up dut(.clk(clk), .reset(reset),
                        .enable(enable), .count(count));

    // ક્લોક જનરેશન
    initial begin
        clk = 0;
        forever #5 clk = ~clk;
    end

    // ટેસ્ટ સિક્વન્સ
    initial begin
        reset = 1; enable = 0;
    end
endmodule

```

```

#10 reset = 0; enable = 1;
#200 enable = 0; // કાઉન્ટિંગ બંધ
#20 enable = 1; // ફરી શરૂ
#100 $finish;
end

// મોનિટર
always @(posedge clk) begin
    $display("Time=%t Count=%d", $time, count);
end
endmodule

```

મેમરી ટ્રીક: "અપ કાઉન્ટર: ઇનેબલ હોય ત્યારે દરેક ક્લોક પર વધારો"

પ્રશ્ન 5(ક) OR [7 ગુણ]

વેરિલોગમાં બિહેવિયરલ મોડેલિંગ સ્ટાઇલનો ઉપયોગ કરીને 3:8 ડીકોડર અમલમાં મૂકો.

જવાબ:

વેરિલોગ કોડ:

```

module decoder_3x8_behavioral(
    input [2:0] address, // 3-બિટ એડ્રેસ ઇનપુટ
    input enable, // ઇનેબલ સિગ્નલ
    output reg [7:0] decode_out // 8-બિટ ડીકોડેડ આઉટપુટ
);

always @(*) begin
    if (enable) begin
        case (address)
            3'b000: decode_out = 8'b00000001; // Y0
            3'b001: decode_out = 8'b00000010; // Y1
            3'b010: decode_out = 8'b00000100; // Y2
            3'b011: decode_out = 8'b00001000; // Y3
            3'b100: decode_out = 8'b00010000; // Y4
            3'b101: decode_out = 8'b00100000; // Y5
            3'b110: decode_out = 8'b01000000; // Y6
            3'b111: decode_out = 8'b10000000; // Y7
            default: decode_out = 8'b00000000;
        endcase
    end else begin
        decode_out = 8'b00000000; // ડિસેબલ હોય ત્યારે બધા આઉટપુટ લો
    end
end

endmodule

```

વૈકલ્પિક અમલીકરણ:


```

module decoder_3x8_shift(
    input [2:0] address,
    input enable,
    output [7:0] decode_out
);

assign decode_out = enable ? (8'b00000001 << address) : 8'b00000000;

endmodule

```

ટૂથ ટેબલ:

Enable	Address[2:0]	decode_out[7:0]
0	XXX	00000000
1	000	00000001
1	001	00000010
1	010	00000100
1	011	00001000
1	100	00010000
1	101	00100000
1	110	01000000
1	111	10000000

ટેસ્ટબેન્ચ:

```

module tb_decoder_3x8;
    reg [2:0] address;
    reg enable;
    wire [7:0] decode_out;

    decoder_3x8_behavioral dut(.address(address), .enable(enable),
                              .decode_out(decode_out));

    initial begin
        $monitor("Enable=%b Address=%b | Output=%b",
                enable, address, decode_out);

        // Enable = 0 સાથે ટેસ્ટ
        enable = 0;
        for (int i = 0; i < 8; i++) begin
            address = i;
            #10;
        end
    end
endmodule

```

```

end

// Enable = 1 સાથે ટેસ્ટ
enable = 1;
for (int i = 0; i < 8; i++) begin
    address = i;
    #10;
end

$finish;

end
endmodule

```

એપ્લિકેશન્સ:

- **મેમોરી એક્સેસિંગ:** 8 મેમોરી લોકેશનમાંથી એક પસંદ કરો
- **ડિવાઇસ સિલેક્શન:** 8 પેરિફેરલ ડિવાઇસમાંથી એક ઇનેબલ કરો
- **ડીમલ્ટિપ્લેક્સિંગ:** સિંગલ ઇનપુટને પસંદ કરેલા આઉટપુટ પર રાઉટ કરો

ડિઝાઇન લક્ષણો:

- **વન-હોટ એન્કોડિંગ:** એક સમયે ફક્ત એક આઉટપુટ હાઇ
- **ઇનેબલ કંટ્રોલ:** ગ્લોબલ ઇનેબલ/ડિસેબલ ફંક્શનલિટી
- **ફુલ ડીકોડિંગ:** બધા શક્ય ઇનપુટ કોમ્બિનેશન હેન્ડલ

મેમરી ટ્રીક: "3:8 ડીકોડર - 3 ઇનપુટ્સ 8 આઉટપુટમાંથી 1 પસંદ કરે છે"